

HANDLÄGGARE/ENHET
Enheten för Avtalsfrågor
Sofie Rehnström

DATUM
2016-11-09

DIARIENUMMER
20160282

ERT DATUM
[F 11 Datum]

ER REFERENS
Ju2016/04398/L6

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

LOs yttrande över delbetänkandet ”Hur står det till med den personliga integriteten?” SOU 2016:41

LO tillstyrker förordningsförslaget.

LO har begränsat sitt yttrande över delbetänkandet till de delar det behandlar arbetslivet.

Ett starkt skydd för den personliga integriteten är av stor vikt för LO-kollektivet. I takt med den tekniska utvecklingen och frånvaron av tillräcklig lagstiftning har arbetsgivarnas möjligheter att övervaka och kontrollera de anställda ökat och arbetstagarnas möjligheter att bevara och bevaka sin personliga integritet minskat. Som utredningens kartläggning visar blir det allt vanligare att arbetstagare övervakas och kontrolleras bland annat genom realtidsövervakning via kamera och GPS, loggning, medhörning, drogtester och diverse registerkontroller före och under anställning. Det är av stor vikt att det finns ett tydligt och tillämpningsbart regelverk för att skydda arbetstagarnas integritet i dessa situationer. Ett sådant saknas till stora delar.

LO kvarstår vid ställningstagandena i yttrandena över SOU 2009:44 ”Integritetsskydd i arbetslivet” och SOU 2014:48 ”Registerutdrag i arbetslivet”, det är nödvändigt med lagstiftning på dessa områden. Vidare kommer LO nedan lägga förslag och synpunkter på hur Dataskyddsförordningen bör implementeras.

Sammanfattningsvis anser LO att kommitténs kartläggning är relevant och heltäckande och att den väl beskriver riskerna för den personliga integriteten i dagens Sverige. Nedan kommer LO särskilt kommentera vissa delar av kartläggningen samt fylla ut den bild som kommittén målar upp i sin kartläggning.

POSTADRESS 105 53 Stockholm
BESÖKSADRESS Barnhusgatan 18
TELEFON 08-796 25 00 TELEFAX 08-24 52 28
E-POST mailbox@lo.se HEMSIDA www.lo.se
ORGANISATIONSNUMMER 802001-9769
BANKGIRO 368-4834 PLUSGIRO 8 50-8

Landsorganisationen i Sverige

Tillsyn, skadeståndsbelopp och efterlevnad

LO instämmer i vad kommittén anför i avsnitt 3.3.5 om att tillsyn är särskilt viktig inom området för den personliga integriteten, inte minst i arbetslivet. De tekniska möjligheterna att övervaka arbetstagare är mycket stora och kostnaden för att övervaka förhållandevis liten. Samtidigt är den rättsliga regleringen som finns kring den personliga integriteten, i huvudsak personuppgiftslagen och kameraövervakningslagen, svår att tolka och hantera för mindre arbetsgivare och för fackligt förtroendevalda och arbetstagare. Rollen för Datainspektionen som expertmyndighet (tillsynsmyndighet) är således mycket viktig. Som kommittén konstaterar i avsnitt 3.3.5 och avsnitt 8.10 är kontrollen av efterlevnaden av såväl personuppgiftslagen som kameraövervakningslagen inom arbetslivet otillräcklig.

Som kommittén beskriver i avsnitt 3.3.6 är de skadeståndsbelopp som hittills har dömts ut för brott mot personuppgiftslagen låga. Detta, i kombination med den svårhanterliga rättsliga regleringen, kan vara bakgrunden till att få mål når domstolarna.

LO delar uppfattningen som framhålls i avsnitt 3.6 av delbetänkandet att det generellt sett verkar föreligga en stark önskan från de personuppgiftsansvariga att utnyttja den information de har maximalt. Kostnaderna för övervakning, särskilt kameraövervakning, är låg och önskan att bevaka arbetstagarna är stark. Kort sagt, om en arbetsgivare vill övervaka sina anställda på ett sätt som testar gränserna för gällande lagstiftning, eller rentav står i strid med denna, så är varken skadeståndsnivåerna eller tillsynen tillräcklig för att effektivt avskräcka från agerandet. Varken tillsynen eller skadeståndsnivåerna ger idag en tillräcklig preventiv effekt.

Särskilt regelverk för integritetsskydd i arbetslivet

LO instämmer i kommitténs bedömning att ett särskilt regelverk för integritetsskydd i arbetslivet skulle kunna medföra att det blir lättare för parterna att förstå hur regelverken ska tillämpas på arbetsplatser. Effekten skulle vara att gällande regler fick ett bättre genomslag på landets arbetsplatser. LO konstaterar att en möjlighet att komplettera Dataskyddsförordningen med nationella regler för behandling av personuppgifter inom arbetslivet ges i förordningens artikel 88. Kommittédirektivet Dir. 2016:15 bör därför kompletteras med ett särskilt uppdrag att föreslå sådana nationella regler för att stärka skyddet för arbetstagarnas personliga integritet i arbetslivet.

Kommitténs beskrivning av vad som gäller för behandling av personuppgifter med stöd av samtycke i avsnitt 8.1.2 är korrekt. Möjligheten att med stöd av samtycke behandla personuppgifter är oerhört begränsad i

arbetslivet. Detta framgår inte på ett lättförståeligt sätt i nuvarande lagstiftning. Det är därför önskvärt att lagstiftningen i samband med Dataskyddsförordningens ikraftträdande förtydligas på denna punkt med ett uttryckligt angivande att samtycke inte är en giltig grund för behandling av personuppgifter i arbetslivet.

Molntjänster

LO anser att den typ av molntjänstföretag vilka använder användarnas personuppgifter för att skapa ett mervärde för molntjänstföretaget genom exempelvis spridning av uppgifterna inte ska användas av arbetsgivare. Att dela med sig av sina personuppgifter till ett sådant företag måste vara ett frivilligt val och får inte tvingas fram genom arbetsledningsrätten. Lagstiftaren bör se över hur det kan ställas preciserade krav på innehållet i avtalen mellan personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträden, i de fall att personuppgiftsbiträdet ska behandla uppgifter om de anställda hos den personuppgiftsansvarige. Detta måste också följas upp med tillsyn riktad mot molntjänstföretagen.

Ändamålsglidning

LO instämmer i kommitténs bedömning i avsnitt 8.3.7 att det finns en risk för att arbetsgivares system för loggning och övervakning genererar fler uppgifter än vad som behövs för verksamhetens behov.

LOs uppfattning är att ändamålsglidningar och bristande information om de kontrollåtgärder som kan komma att vidtas är vanliga företeelser på arbetsmarknaden. LO önskar se en hårdare praxis vid bedömningen av dessa företeelser från Datainspektionens sida och vill i sammanhanget erinra om norska Hoyesterätts dom HR-2013-234-A. Det kan i och för sig ifrågasättas om Datainspektionens praxis om finalitetsprincipen är ett uttryck för gällande rätt eftersom någon praxis från svensk allmän domstol i frågan inte finns att tillgå. LO anser att det i svensk lag uttryckligen ska anges att arbetstagare redan vid insamlingen av personuppgifter måste informeras om alla kontrollåtgärder som kan komma att vidtas och att endast kontrollåtgärder som har angetts vid denna tidpunkt får genomföras. Det finns inget legitimt skäl för arbetsgivaren att underlåta att informera om potentiella kontrollåtgärder. Denna lagändring åstadkoms lämpligast vid genomförandet av Dataskyddsförordningen.

En ytterligare positiv effekt av att en arbetsgivare redan vid personuppgifternas insamlade anger samtliga kontrollåtgärder som kan komma att vidtas är att frågan om kontrollåtgärdernas form och tillåtlighet kan förhandlas innan ett konkret problem har uppstått. Vid en sådan förhandling finns möjlighet att inhämta Datainspektionens rådgivning.

Registerutdrag

Vad gäller registerutdrag anser LO att det lagförslag som lades fram i SOU 2014:48 bör leda till lagstiftning. Personer som avtjänat sitt straff måste kunna ha möjlighet att få ett arbete och inte bli permanent utestängda från arbetsmarknaden. Detta utgör ett fundament i den straffrättsliga lagstiftningen. Arbetet är inte bara en väg till försörjning utan också en väg in i den sociala gemenskapen.

Kameraövervakning

LO instämmer i kommitténs bedömning att kameraövervakning innebär en allvarlig risk för den personliga integriteten. Vidare instämmer LO i kommitténs bedömning att lagring av omfattande bildmaterial skapar stora risker för ändamålsglidning. Det är som kommittén framhåller förenat med allvarlig risk för betydande intrång i den personliga integriteten om kamerasystem sammankopplas med exempelvis biometriska uppgifter i form av ansiktsigenkänning.

Som kommittén beskriver är lagstridig kameraövervakning av arbetstagare mycket vanlig på dagens arbetsmarknad. Företeelsen kan också, som kommittén konstaterar, förväntas bli vanligare i takt med att tekniken blir billigare och mer tillgänglig. LO instämmer i bedömningen att nuvarande tillsynsinsatser är otillräckliga för att påverka arbetsgivarnas tillämpning av kameraövervakningslagen i positiv riktning.

Kommittén påpekar att kameraövervakning ibland kan förbättra säkerheten på en arbetsplats. Detta kan vara riktigt men LO vill tillägga att det finns arbetsgivare som åberopar säkerhet på arbetsplatsen som grund för kameraövervakning utan att någon påtaglig nytta av sådan föreligger. Mot bakgrund av den mycket tillåtande praxis som finns från Datainspektionen i fråga om ändamålsglidningar är riskerna med en sådan kameraövervakning hög.

Författningsförslaget

LO ställer sig positivt till förordningsförslaget. Finansieringen bör som kommittén skriver i avsnitt 25.2 inte ske genom omdisponering av medel inom Datainspektionen.

Stockholm som ovan
Landsorganisationen i Sverige

Karl-Petter Thorwaldsson

Sofie Rehnström